

შეფასებისა და გამოცდების
ეროვნული ცენტრი

ტესტი დაწყებითი საფეხურის მასწავლებელთათვის ქართული ენა დალიტერატურა

ინსტრუქცია

თქვენ წინაშეა საგამოცდო ტესტის ელექტრონული ბუკლეტი.

ტესტი ორი ნაწილისგან შედგება - საგნობრივი ცოდნა და აკადემიური უნარები - და 29 დავალებას შეიცავს.

ტესტის მაქსიმალური ქულაა 65.

ტესტში წარმოდგენილი დავალებები, ფორმატის თვალსაზრისით სხვადასხვაგვარია. ყურადღებით წაიკითხეთ თითოეული დავალების ინსტრუქცია, კარგად გაიაზრეთ, რა მოგეთხოვებათ დავალების შესრულებისას, და შემდეგ აირჩიეთ ან დაწერეთ პასუხი.

გაითვალისწინეთ:

- თუ სწორ პასუხთან ერთად არასწორ პასუხსაც მიუთითებთ, ქულას ვერ მოიპოვებთ.
- თუ პასუხის გაცემისას დაარღვევთ თანამედროვე ქართული სალიტერატურო ენის ნორმებს, დაგაკლდებათ ქულა.

ტესტზე სამუშაოდ გეძლევათ 5 საათი.

გისურვებთ წარმატებას!

საგნობრივი ცოდნა

1. ქვემოთ მოცემულია თანდებულიანი სახელების სავრცობიანი და უსავრცობო ფორმები.

I. სასახლისაკენ;

II. ბაღისაკენ;

III. ზღვისკენ.

მათგან სწორია:

(ა) მხოლოდ პირველი და მეორე.

(ბ) მხოლოდ მეორე და მესამე.

(გ) მხოლოდ მესამე.

(დ) სამივე.

2. ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელში არ არის ო სახელობითი ბრუნვის ნიშანი?

(ა) ტაქსი

(ბ) ავტობუსი

(გ) ფუნქციონორი

(დ) მეტროპოლიტენი

3. ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელია მწკრივში მონაცვლე ზმნა?

(ა) ვაძლევ

(ბ) ვჭამ

(გ) ვიყენებ

(დ) ვასწავლი

4. ქვემოთ მოცემული წინადადებებიდან რომელში გვხვდება რიცხვში მონაცვლე ზმნა?

(ა) უფროსმა სამსახურიდან დაითხოვა თანამშრომელი.

(ბ) გოგონამ წინ გაიგდო თხა.

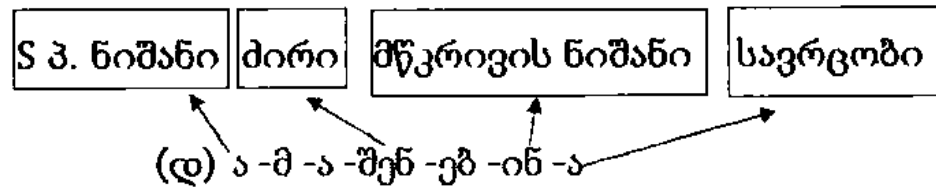
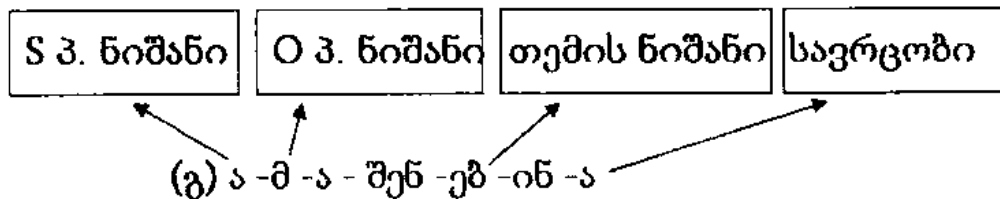
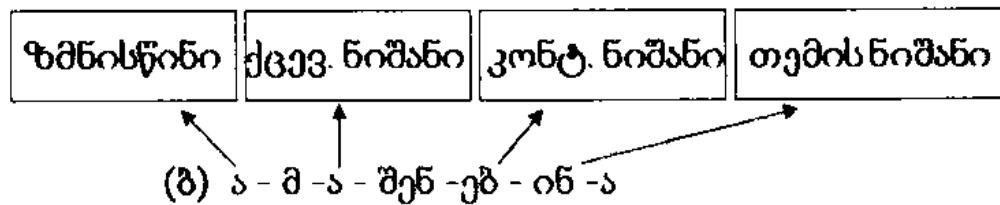
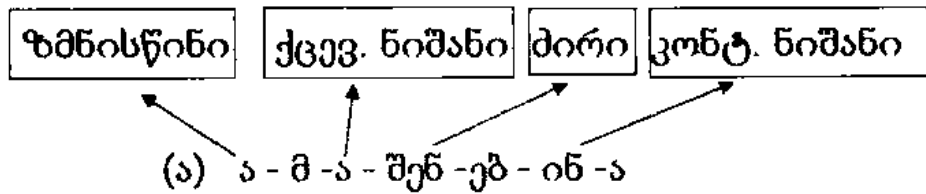
(გ) ბავშვმა კარი გაუღო სტუმარს.

(დ) იგი მოუთმენლად ელოდა ულუფას.

5. რომელი გრამატიკული კატეგორიის ნიშანია ხაზგასმული ზმნაში *გამაქრლინა* ?

- (ა) კონტაქტის ნიშანი
- (ბ) მწკრივის ნიშანი
- (გ) თემის ნიშანი
- (დ) ქცევის ნიშანი

6. ქვემოთ მოცემულთაგან რომელშია მართებულად გამოყოფილი ზმნის ამაშენებინა გრამატიკული კატეგორიების შესაბამისი ნიშნები?

7. ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელშია დაშვებული შეცდომა?

- (ა) მეცხრე კლასად
- (ბ) მეცხრე კლასელი
- (გ) ცხრაკლასიანი
- (დ) ცხრა კლასს

8. ქვემოთ მოცემულთაგან რომელ წინადადებაში ვხვდებით განუსაზღვრელობით ნაცვალსახელს?

(ა) რამდენიც შეეძლო, ზურგზე აიკიდა მგზავრმა.

(ბ) ყოველთვის უფრო ხილდებოდნენ თავიანთ ძვირფასეულობას.

(გ) ვფიქრობ, ინანებს ამ საქციელს.

(დ) კაცი ვერ ენახა შაჰს ამბის მომტანი.

9. ქვემოთ მოცემული ნიმუშებიდან რომელში არ არის დაშვებული შეცდომა?

(ა) ლამაზ ქალის

(ბ) ექიმი ქავთარაძის

(გ) რამოდენიმე წიგნის

(დ) თქვენს გადაწყვეტილებას

10. დააკვირდით მაგალითებს:

I. სისრულეში მოიყვანა – შეასრულა;

II. მიმალვაშია – იმალება;

III. მოთხოვნა – მოთხოვნილება.

მათ შესახებ გამოთქმული მოსაზრებებიდან რომელია სწორი?

(ა) I და II კალკის მაგალითებია, ხოლო III – პარონიმების.

(ბ) I და III კალკის მაგალითებია, ხოლო II – პარონიმების.

(გ) I და II პარონიმების მაგალითებია, ხოლო III – კალკის.

(დ) სამივე კალკის მაგალითია.

11. ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელია პარაზიტული მეტყველების ნიმუში?

- (ა) ნუ, ჯერ მინდა, ესე იგი, მოგესალმოდ!
- (ბ) ნიკას უტყდება ნინოსთან მისვლა.
- (გ) რამდენი ხანია, რაც ეს კაბა გაყიდვაშია?
- (დ) ქეთიმ ეკრანზე გამოსახულ ფოტოზე დააკლიკა.

12. ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელ წინადადებაში არ არის განკერძოებული სიტყვა/სიტყვები?

I. ეს სასახლე თავადს ეკუთვნოდა, მეტად პატივსაცემსა და სახელოვანს.

II. ბიჭუნა, საჩუქრით აღფრთოვანებული, ცრემლებს ვერ იკავებდა.

III. გიორგი, სადაც უნდა მისულიყო, ყველგან სასურველ სტუმრად მიაჩნდათ.

IV. მწყემსი, თავზე ფაფახჩამოფხატული, თვალმოჭუტვით უმზერდა იალაღს.

(ა) მხოლოდ პირველში

(ბ) მხოლოდ მეორესა და მესამეში

(გ) მხოლოდ მესამეში

(დ) მხოლოდ მეორესა და მეოთხეში

13. სახელმძღვანელოში ვკითხულობთ: „თუ ქვემდებარე წარმოდგენილია მხოლოდითში მდგომი, მაგრამ სიმრავლის აღმნიშვნელი სიტყვით, მას რიცხვში მონაცვლე ზმნით გამოხატული შემასმენელი მრავლობითის ფუძით შეეწყობა.“ მოიყვანეთ მსჯელობის შესაბამისი მაგალითი.

(მაქსიმალური ქულა – 1)

14. მოიყვანეთ წინადადების 3 ნიმუში, რომლებშიც (თითოეულ მათგანში) ქვემდებარე წარმოდგენილი იქნება განსხვავებული მეტყველების ნაწილით.

(მაქსიმალური ქულა – 1)

15. ქვემოთ მოცემულია ტექსტი, რომელშიც დაშვებულია რამდენიმე მორფოლოგიური თუ სინტაქსური შეცდომა. ამოიწერეთ შეცდომით დაწერილი სიტყვები, მიუთითეთ სწორი ფორმა და პასუხი დაასაბუთეთ. თითოეული შეცდომის გასწორება და შესაბამისი დასაბუთება ფასდება 2 ქულით.

გაითვალისწინეთ, რომ სწორად დაწერილი თითოეული სიტყვის მცდარი ფორმით შეცვლის შემთხვევაში დაგაკლდებათ 1 ქულა.

„ტყეში სამარისებური სიჩუმე დასადგურებელიყო. ჯობნომარჯვებული თედო გაოცებული შეცქეროდა ტოტზე ჩამომჯდარ პატარა ნიბლიას, რომელიც, ყინვისგან და შიმშილისგან შეწუხებული, ერთთავად ცახცახებდა. ბიჭმა ჯიბიდან ამოიღო საგზლათ წამოღებული გამხმარი პურის ნატეხები და ფრთხილად, ჩიტი რომ არ დაეფრთხო, ფოთლებზე დადო.“

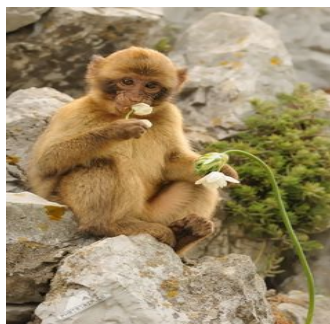
16. ფაბულასა და სიუჟეტს ერთმანეთთან შეფარდებულ ცნებებად მოიხსენიებენ. ერთ-ერთ განმარტებაში ვკითხულობთ: „*ფაბულა ჰგავს უსათამაშო ნაძვის ხეს, რომელიც ყველგან გვხვდება. აი, საახალწლოდ მორთული ნაძვის ხე კი, უკვე სიუჟეტია.*“

ზემოთ მოცემული განმარტების გათვალისწინებით იმსჯელეთ, რა არსებითი განსხვავებაა ფაბულასა და სიუჟეტს შორის. საილუსტრაციოდ მოიყვანეთ სათანადო ნიმუში ლიტერატურიდან.

(მაქსიმალური ქულა – 2)

17. დაადგინეთ შესაბამისობა ცნობილ მხატვრულ ნაწარმოებებსა და სურათზე წარმოდგენილ ობიექტებს შორის. პასუხების ფურცელზე მოცემულ ცხრილში მხატვრული ნაწარმოების აღმნიშვნელ ასოს მიუწერეთ სურათის შესაბამისი ნომერი (გაითვალისწინეთ, რომ ერთი სურათი ზედმეტია).

- (ა) მძინარე მზეთუნახავი
- (ბ) თოვლის დედოფალი
- (გ) პატარა უფლისწული
- (დ) პიტერ პენი

1

2

3

4

5

18. დაადგინეთ, „ვეფხისტყაოსნის“ რომელი პერსონაჟი ამბობს ამა თუ იმ აფორიზმს. პასუხების ფურცელზე მოცემულ ცხრილში აფორიზმის აღმნიშვნელ ასოს მიუწერეთ აფორიზმის „ავტორის“ შესაბამისი ნომერი (გაითვალისწინეთ, რომ შესაძლებელია პასუხის გამეორება).

(ა) „რა ვარდმან მისი ყვავილი გაახმოს, დაამჭნაროსა, იგი წავა და სხვა მოვა ტურფასა საბაღნაროსა.“

(ბ) „რასაცა გასცემ შენია, რაც არა, დაკარგულია.“

(გ) „სჯობს სიცოცხლესა ნაძრახსა სიკვდილი სახელოვანი.“

(დ) „სჯობს სახელისა მოხვეჭა ყოველსა მოსახვეჭელსა.“

1. როსტევანი

2. ავთანდილი

3. ტარიელი

19. რევაზ ინანიშვილი თავის მოგონებებს ბავშვობაზე ასე ასათაურებს: „თოჯინის თვალით“. მოგონებების ბოლოს დაურთავს: „თუ საშუალება მომეცა, ოდესმე ბავშვობის სხვა მოგონებებზეც დავწერ, ყოველივეს კვლავაც დანახულს თოჯინის თვალით (ის თოჯინა მე ვარ)“... და ასე ასრულებს: „ბავშვობაზე გადიდებული თვალებით და ჩაკირკიტებით წერა მუდმივი მტკიცებაა, მართლა არსებობს სადმე სამოთხე, თუ არა.“

19.1. ახსენით, რას ნიშნავს სიტყვები: „ის თოჯინა მე ვარ“.

(მაქსიმალური ქულა – 2)

19.2. იმსჯელეთ, რას გულისხმობს რევაზ ინანიშვილი ბოლო წინადადებაში.

(მაქსიმალური ქულა – 2)

20. წაიკითხეთ ოთარ ჭილაძის ლექსი და შეასრულეთ ქვემოთ მოცემული დავალებები.

ბავშვი უკრავდა სტუმრების თხოვნით

ბავშვი უკრავდა სტუმრების თხოვნით,
უცახცახებდა პატარა მხრები.
გარეთ კი თვითონ ბუნების ნებით
თავგანწირულად დნებოდა თოვლი.

ჩნდებოდა მიწა, სველი და შავი,
როგორც დაწრეტილ მდინარის ფსკერი.
და ხეებს, თუმცა არ ედოთ ფერი,
მაინც ამაყად ეჭირათ თავი.

ბავშვი უკრავდა სტუმრების თხოვნით,
ხოლო მუსიკა, ქარივით ლაღი,
ჭალს აწყდებოდა და დიდი ჭაღიც
თრთოდა მუსიკის უცნაურ თრთოლვით.

ირგვლივ უძრავად ისხდნენ სტუმრები,
და სტუმრებისთვის უხილავ ცაში
მსუბუქი ფრთებით მიქროდა ბავშვი
და სხეულს ვეღარ გრძნობდა სრულებით.

20.1. ამოიწერეთ ლექსიდან 2 მეტაფორა, რომლებიც ბუნების მოვლენას ასახავს და, იმავედროულად, ბავშვის სულიერ მდგომარეობას ეხმიანება. ახსენით ეს მეტაფორული სახეები.

(მაქსიმალური ქულა – 2)

20.2. ახსენით, რატომ იყო სტუმრებისთვის „ცა უხილავი“? იმსჯელეთ, რა მიმართებაა ბავშვისა და უფროსების მხატვრულ სახეებს შორის.

(მაქსიმალური ქულა – 2)

20.3. მუსიკა ნაწარმოებში ერთგვარი პერსონაჟია. ახსენით მუსიკის როლი ამ ლექსში.

(მაქსიმალური ქულა – 2)

21. წაიკითხეთ ნაწყვეტი ასტრიდ ლინდგრენის მოთხრობიდან „პეპი გრძელწინდა“ და უპასუხეთ დავალებებს:

ტომი და ანიკა, რა თქმა უნდა, დადიოდნენ სკოლაში. ყოველ დილით ჩაჰკიდებდნენ ხოლმე ერთმანეთს ხელს და ზურგჩანთამოკიდებულნი გზას გაუდგებოდნენ.

სწორედ ამ დროს პეპი ან ცხენით დასეირნობდა ბაღში, ან ბატონ ნილსონს (ასე ეძახდა პეპი თავის მაიმუნს) ეთამაშებოდა. ტომი და ანიკა, პეპის ეზოს რომ ჩაუვლიდნენ, ნაღვლიანად იყურებოდნენ ლობიდან. გულით უნდოდათ, თავიანთ ახალ მეგობართან ერთად ეთამაშათ მთელი დღე.

ბავშვები დარდობდნენ, პეპი რომ სკოლაში არ დადიოდა, და გადაწყვიტეს, როგორმე დავითანხმობთ, ჩვენთან ერთად იაროსო და პეპისთან გაიქცნენ.

- იცი, პეპი, რა კარგი ბავშვები არიან ჩვენთან! - უთხრა ანიკამ.
- მხოლოდ ორ საათამდე ვართ სკოლაში?! - დაამატა ტომიმ.
- გაიხედავ, გამოიხედავ და უკვე ზარია. არდადეგებიცა გვაქვს: საშობაო, სააღდგომო, ზაფხულის... - აჰყვა ძმას ანიკა.

პეპი ჩაფიქრდა, მაგრამ სიტყვა არ დაუძრავს. მერე უცებ გაბრაზდა:

- ეს რა სამართალია?! არა, ეს დიდი უსამართლობაა და ვერ შევურიგდები! ოთხ თვეში შობა მოვა და შენ და ანიკას საშობაო არდადეგები დაგეწყებათ. მე? ცოდო არა ვარ, რომ არაფერი დამეწყება? - პეპის ცრემლი მოადგა თვალებზე, - ავდგები და ხვალვე წამოვალ სკოლაში!

ტომიმ და ანიკამ სიხარულისგან ტაში შემოჰკრეს.

მეორე დღით პეპიმ გამოიყვანა ცხენი ბაღში, მოახტა ზედ და სკოლისაკენ გააჭენა. პეპი გრიგალივით შევარდა ოთახში, ქუდი მოიხადა და იყვირა:

- გამარჯობა, მგონი, არ დამგვიანებია!

ტომიმ და ანიკამ მასწავლებელი წინასწარ გააფრთხილეს, კლასში ახალი მოსწავლე მოგვივა, პეპი გრძელწინდაო. მასწავლებელმა ალერსიანად უთხრა:

- კეთილი იყოს, ჩემო პეპი, შენი მოსვლა სკოლაში!

- იმედი მაქვს, მალე დამეწყება არდადეგები, მთავარია სამართლიანობა!

- კარგი, კარგი, პეპი! ახლა კი ვნახოთ, რა იცი. მოდი, არითმეტიკით დავიწყოთ. აბა, მითხარი, პეპი, რამდენი იქნება, შვიდს რომ ხუთი მივუმატოთ?

პეპიმ მასწავლებელს უკმაყოფილოდ შეხედა.

- მაგხელა ქალმა თუ არ იცი, როგორ ფიქრობ, მე დავთვლი შენ მაგივრად?

მასწავლებელმა კი მშვიდად აუხსნა, მასწავლებელს თქვენობით უნდა მიმართო.

- თუ შეიძლება, მაპატიეთ, - შეკრთა პეპი, - ეგ არ ვიცოდი. აღარ გავიმეორებ!

- მე მჯერა შენი, პეპი, - უთხრა მასწავლებელმა, - ხომ ხედავ, არ გინდოდა ჩემ მაგივრად დათვლა, მე კი სიამოვნებით დავითვლი შენ მაგივრად: შვიდს რომ ხუთი მივუმატოთ, თორმეტი იქნება.

- ამას უყურეთ! - წამოიძახა პეპიმ, - თურმე შენ თვითონ გცოდნია თვლა და მე მეკითხებოდი! უჰ! ისევ წამომცდა „შენ“. მაპატიეთ, თუ შეიძლება! - პეპიმ მაშინვე დასაჯა თავისი თავი და ყური აიწია.

მასწავლებელმა უთხრა, მიპატიებიაო და გადაწყვიტა, სხვები გამოეძახა.

- აბა, ტომი, ამოხსენი ეს ამოცანა: ლისას შვიდი ვაშლი ჰქონდა, აქსელს - ცხრა. რამდენი ვაშლი ჰქონდა ორივეს ერთად?

- მიდი, დათვალე, ტომი, - ჩაერია უცებ პეპი, - და ისიც თქვი, აქსელმა და ლისამ ვის ბაღში დაკრიფეს ვაშლები.

მასწავლებელმა წაუყრუა პეპის და გადაწყვიტა, ახლა სხვა რამ ეცადა.

- ძალიან მწყინს, რომ ცუდად იქცევი.

- ცუდად? - გაუკვირდა პეპის. - დედას გეფიცები, არც შემიმჩნევია, - დასძინა ნაღვლიანად.

არ შეიძლებოდა, არ შეგცოდებოდა, მასავით გულწრფელი სინანული ამ ქვეყანაზე არც ერთმა გოგომ არ იცოდა.

მასწავლებელმა თავზე ხელი გადაუსვა პეპის და დაამშვიდა, - კარგად მესმის შენი, ცოტა რომ წამოიზრდები, ისევ მოდი სკოლაში.

პეპი სკოლის ეზოში გავარდა და ცხენს შემოახტა.

- არგენტინაში რომ სკოლაში დავდიოდი, აი, სკოლა ის იყო! - ბავშვებს გადახედა პეპიმ - საშობაო არდადეგები რომ მთავრდებოდა, ზუსტად სამი დღის შემდეგ სააღდგომო არდადეგები იწყებოდა. სააღდგომო არდადეგები დამთავრდებოდა და სამი დღის შემდეგ საზაფხულო იწყებოდა. არითმეტიკას სულ არ გადიან. ბავშვებს იქ წიგნებიც კი არ აქვთ...

- მაშ რას აკეთებენ სკოლაში? - განცვიფრებით ჰკითხა ერთმა ბიჭმა.

- სხედან და კანფეტებს აკნაწუნებენ, - სწრაფად მიუგო პეპიმ. - სკოლის ახლოს კანფეტების ფაბრიკაა. იქიდან საგანგებო მილია გამოყვანილი და ფერად-ფერადი კანფეტები ცვივა. ამიტომ ბავშვები სულ პირს აცმაცუნებენ. თქვენ კი დადექით და თვალეთ, რამდენი ვაშლი ჰქონდა აქსელს. კარგა ხანს ფეხს არ დავადგამ აქ!

- ეჰე-ჰეი! - დასწყვილა პეპიმ და ჭიშკარში გაიჭრა. მიქროდა ბედაური, ფლოქვებით ქვებს ისროდა. სკოლის ფანჯრის მინებს კი ზრიალ-ზრიალი გაჰქონდა.

21.1. იმსჯელეთ, პედაგოგის რომელ პიროვნულ თვისებებს გამოკვეთს ავტორი პეპისა და მასწავლებლის დიალოგის მეშვეობით.

(მაქსიმალური ქულა – 2)

21.2. რა დანიშნულება აქვს „არითმეტიკის გაკვეთილის“ ეპიზოდს ამ ნაწყვეტში? პასუხი დაასაბუთეთ.

(მაქსიმალური ქულა – 2)

21.3. ნაწყვეტში პეპის შესახებ ვკითხულობთ: „არ შეიძლებოდა, არ შეგცოდებოდა, მასავით გულწრფელი სინანული ამ ქვეყანაზე არც ერთმა გოგომ არ იცოდა“. ეთანხმებით თუ არა ავტორს? დაწერეთ თქვენი აზრი ამ საკითხთან დაკავშირებით.

(მაქსიმალური ქულა – 2)

21.4. იმსჯელეთ, პეპის რომელი თვისებები გამოიკვეთა „არგენტინული სკოლის“ ეპიზოდში?

(მაქსიმალური ქულა – 2)

21.5. მიუთითეთ ნაწყვეტიდან ორი ფრაგმენტი კომიზმის საილუსტრაციოდ. იმსჯელეთ, როგორ და რატომ იწვევს ღიმილს მკითხველში თქვენ მიერ მითითებული ფრაგმენტები.

(მაქსიმალური ქულა – 3)

აკადემიური უნარები

წაკითხული ტექსტის გააზრება

ყურადღებით წაკითხეთ და გაიაზრეთ ტექსტი. თითოეული შეკითხვის სავარაუდო პასუხებიდან აირჩიეთ ის ვარიანტი, რომელიც მართებულია მოცემული ტექსტის მიხედვით.

ამა თუ იმ შეკითხვის გაცნობის შემდეგ მასზე პასუხის გასაცემად შესაძლებელია დაგჭირდეთ ტექსტთან დაბრუნება, შესაბამისი მონაკვეთის ხელახლა წაკითხვა და კვლავ შეკითხვაზე გადასვლა. ამას გაგიადვილებთ როგორც ტექსტის, ასევე, თითოეული შეკითხვის ბოლოს მოცემულ სათანადო აღნიშვნებზე „დაწკაპუნება“.

რატომ იქცევა ბავშვი აგრესიულად? ერთ-ერთი თეორიის მიხედვით, აგრესიული ქცევის გამოვლენის ალბათობა იზრდება მაშინ, როცა ბავშვებს არ ეძლევათ საკუთარი მიზნების მიღწევის საშუალება. კვლევისას ექსპერიმენტის მონაწილე ბავშვები ორ ჯგუფად შეიყვანეს სათამაშოებით სავსე ოთახში. პირველ ჯგუფს საშუალება ჰქონდა, მაშინვე დაეწყო თამაში, ხოლო მეორე ჯგუფი მინის ბარიერის მიღმა იდგა და სათამაშოებს შორიდან აკვირდებოდა. მეორე ჯგუფის ბავშვებს თამაშის უფლება დიდი ხნის ლოდინის შემდეგ მისცეს. აღმოჩნდა, რომ პირველი ჯგუფისგან განსხვავებით, მეორე ჯგუფის ბავშვების უმეტესობამ სათამაშოების მიმართ აგრესია გამოავლინა. ისინი ამტკრევდნენ და ისროდნენ სათამაშოებს. საინტერესოა, რატომ პასუხობს ზოგიერთი ბავშვი იმედგაცრუებას, წინააღმდეგობას აგრესიით, ზოგი კი – არა? რატომ იქცევა ბავშვი აგრესიულად მაშინაც, როცა იმედგაცრუებული არ არის? ზემოთ აღნიშნულმა თეორიამ ვერ შეძლო პასუხის გაცემა ამ შეკითხვებზე, თუმცა, შექმნა საფუძველი აგრესიის მიზეზების შესახებ სხვა კვლევების ჩასატარებლად.

შემდგომ კვლევებში აგრესიული ქცევის ახსნისას განსაკუთრებული მნიშვნელობა მიენიჭა დაკვირვებასა და მიბაძვას, ბავშვის მიერ სიტუაციის აღქმას, შეფასებას. მაგალითად, თუ ბავშვი ხედავს, რომ მისმა თანატოლმა სასურველ მიზანს აგრესიული ქცევით მიაღწია, ისიც ეცდება, იგივე გაიმეოროს. ალბერტ ბანდურას ცნობილ ექსპერიმენტში ბავშვების სამ ჯგუფს აჩვენეს ფილმი სხვადასხვა დასასრულით. ფილმში ბავშვი გამეტებით ურტყამდა თოჯინას. ერთმა ჯგუფმა ნახა, რომ ბავშვი ამ აგრესიისთვის დააჯილდოვეს, მეორე ჯგუფმა ნახა, რომ ბავშვი აგრესიისთვის დასაჯეს, მესამე ვერსიაში კი აგრესიულ ქცევას შედეგი არ მოჰყოლია – ანუ ბავშვს არც სჯიდნენ და არც აჯილდოვებდნენ. ფილმის ნახვის შემდეგ ბავშვები გადაიყვანეს მეორე ოთახში, სადაც მათ ასეთივე

შეკითხვებზე გადასვლა: [22](#) [23](#) [24](#) [25](#) [26](#) [27](#) [28](#)

თოჯინა დახვდათ. აღმოჩნდა, რომ თოჯინას მიმართ აგრესიული ქცევა გამოავლინა ყველა ჯგუფის ბავშვმა, თუმცა, ყველაზე მეტად გამოავლინეს იმათ, ვინც ნახა, რომ თოჯინას ცემისთვის ბავშვი დაჯილდოვდა, ხოლო ყველაზე ნაკლებად მათ, ვინც ნახა, რომ თავდასხმისთვის ბავშვი დაისაჯა.

აგრესიული ქცევის მიზეზების ძიებისას მკვლევრები ბავშვების ინდივიდუალური თავისებურებებითაც დაინტერესდნენ. აღმოჩნდა, რომ ბავშვებს, რომლებიც თანატოლებთან შედარებით უფრო ხშირად ავლენენ აგრესიას, სოციალური ინფორმაციის გადამუმშავების სირთულეები აღენიშნებათ. შესაძლებელია, აგრესიულმა ბავშვმა სრულიად ნეიტრალური, უწყინარი სოციალური მინიშნება შეაფასოს, როგორც მის მიმართ მტრული (მაგალითად, თანატოლის სიცილი შეიძლება დაცინვად აღიქვას). ამ ბავშვებს გარემო მათდამი მტრულად განწყობილი ჰგონიათ, მტრულ განწყობას სხვებს მიაწერენ და სამაგიერო აგრესიით პასუხობენ. შედეგად, აგრესიულ ბავშვებს უძნელდებათ თანატოლებთან ურთიერთობა და, არცთუ ისე იშვიათად, გარიყულები არიან თანატოლთა წრიდან. ამის გამო მათი სოციალური გამოცდილება შეზღუდულია, რაც სოციალურად მისაღები ახალი ქცევების ათვისებას აფერხებს. შესაბამისად, აგრესიულ ბავშვებს ურთიერთობის პრობლემების ალტერნატიული გადაწყვეტის ჩვევები ნაკლებად აქვთ განვითარებული, ამიტომ ისინი აგრესიული ქცევის ამა თუ იმ ფორმას მიმართავენ. აგრესიული ქცევით სასურველის მიღწევის გამოცდილება კი, თავის მხრივ, აადვილებს გადაწყვეტილების მიღებას ქცევის ამ ფორმის სასარგებლოდ.

შეკითხვებზე გადასვლა: [22](#) [23](#) [24](#) [25](#) [26](#) [27](#) [28](#)

22. ქვემოთ მოცემულია დებულებები პირველი აზრის სტრუქტურის შესახებ. მათგან რომელია მართებული?

- (ა) აზრის დასაწყისში დასმულია შეკითხვა, რომელზეც იქვე წარმოდგენილი საილუსტრაციო ექსპერიმენტით გაცემულია ამომწურავი პასუხი. აზრის ბოლოს დასმული შეკითხვები კი ექვეყვეშ აყენებს ამ ექსპერიმენტის შედეგების სანდობას.
- (ბ) წარმოდგენილია ერთ-ერთი თეორია და მისი საილუსტრაციო ექსპერიმენტი, რომელმაც ნაწილობრივ გასცა პასუხი აზრის დასაწყისში დასმულ შეკითხვას. აზრის ბოლოს კი დასმულია აგრესიის ახსნის ახალი თეორიებისთვის ბიძგის მიმცემი შეკითხვები.
- (გ) განხილულია ერთ-ერთი თეორია და მისი საილუსტრაციო ექსპერიმენტი, რომელმაც პასუხი ვერ გასცა აზრის დასაწყისში დასმულ შეკითხვას. აზრის ბოლოს დასმული შეკითხვები კი აგრესიის ნამდვილი მიზეზების შესახებ გვაფიქრებს.
- (დ) წარმოდგენილია ექსპერიმენტი, რომელიც აგრესიის მიზეზების შესახებ გვაწვდის ინფორმაციას და, შესაბამისად, ეხმიანება აზრის დასაწყისში დასმულ შეკითხვას. თუმცა, აზრის ბოლოს წამოჭრილი შეკითხვები რადიკალურად ცვლის კვლევის მიზანს.

[დაბრუნება ტექსტის I გვერდზე](#)

[დაბრუნება ტექსტის II გვერდზე](#)

23. პირველ აბზაცში აღწერილ ექსპერიმენტში მეორე ჯგუფის ბავშვები დიდხანს ალოდინეს, სანამ თამაშის უფლებას მისცემდნენ. ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელი აღწერს ყველაზე ზუსტად, თუ რა იყო ამის მიზანი?

(ა) ბავშვების თამაშის პროცესზე მოგვიანებით დაკვირვება.

(ბ) მეორე ჯგუფის ბავშვების ემოციათა მართვის უნარის შეფასება.

(გ) მათში სასურველის მიუღწევლობით განპირობებული ემოციური მდგომარეობის გამოწვევა.

(დ) ბავშვების ორი ჯგუფის თამაშის თავისებურებების ურთიერთშედარება.

[დაბრუნება ტექსტის I გვერდზე](#)

[დაბრუნება ტექსტის II გვერდზე](#)

24. ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან რომელი დასკვნის გამოტანის საშუალებას გვაძლევს მეორე აბზაცში წარმოდგენილი ექსპერიმენტის შედეგი (თოჯინას მიმართ აგრესიული ქცევა ყველაზე მეტად გამოავლინეს იმ ჯგუფის ბავშვებმა, რომლებმაც ნახეს, რომ თოჯინას ცემისთვის ბავშვი დაჯილდოვდა)?

აგრესიული ქცევის დასწავლისას მნიშვნელოვანია:

- (ა) ბავშვის მიერ სიტუაციის შეფასება – გააზრება იმისა, მოჰყვება თუ არა სასურველი შედეგი აგრესიულ ქცევას.
- (ბ) თანატოლთა ქცევაზე დაკვირვებისა და მსგავს სიტუაციაში იმავე ქცევის გამეორების შესაძლებლობა.
- (გ) აგრესიის ობიექტისგან (ამ შემთხვევაში თოჯინასგან) არ იყოს მოსალოდნელი საპასუხო აგრესია.
- (დ) აგრესიის ობიექტი (ამ შემთხვევაში თოჯინა) იყოს უცვლელი – ბავშვი იმის მიმართ ავლენს აგრესიას, ვის მიმართაც აგრესიას იჩენენ სხვები.

[დაბრუნება ტექსტის I გვერდზე](#)

[დაბრუნება ტექსტის II გვერდზე](#)

25. II აზნაცის საფუძველზე შეიძლება დავასკვნათ, რომ აგრესიის შესამცირებლად ბავშვის ფიზიკური დასჯა:

- (ა) ადეკვატური მეთოდია, რადგან დასჯა, ზოგადად, ამცირებს იმის ალბათობას, რომ ბავშვი მომავალში გაიმეორებს იმ ქცევას, რომლისთვისაც დაისაჯა.
- (ბ) არ არის ადეკვატური მეთოდი, რადგან ფიზიკური დასჯით ბავშვს ვთავაზობთ აგრესიული ქცევის მაგალითს, რომელსაც მან შესაძლოა შემდგომში მიბაძოს.
- (გ) ადეკვატური მეთოდია, რადგან ექსპერიმენტში მონაწილე სამივე ჯგუფის ბავშვებმა დაისწავლეს აგრესიული ქცევა მიბაძვის გზით.
- (დ) არ არის ადეკვატური მეთოდი, რადგან ფიზიკური დასჯა მხოლოდ დროებით თრგუნავს აგრესიულ ქცევას, შესაბამისად, მისი ეფექტი სტაბილური ვერ იქნება.

[დაბრუნება ტექსტის I გვერდზე](#)

[დაბრუნება ტექსტის II გვერდზე](#)

26. რა მიმართებაა პირველსა და მეორე აბზაცებში წარმოდგენილ ექსპერიმენტებს შორის?

- (ა) ორივე ექსპერიმენტის მიზანი აგრესიის მიზეზების გარკვევა იყო, თუმცა, მხოლოდ მეორე ექსპერიმენტი აღმოჩნდა წარმატებული.
- (ბ) პირველი ექსპერიმენტის შედეგებმა დაადასტურა ჰიპოთეზა აგრესიის მიზეზის შესახებ, მეორის შემთხვევაში კი, ჰიპოთეზა არ დადასტურდა.
- (გ) ორივე ექსპერიმენტში მსგავსი გზით სცადეს აგრესიის გამოწვევა, თუმცა, განსხვავებული შედეგები მიიღეს.
- (დ) ორივე ექსპერიმენტი მიზნად ისახავდა აგრესიის მიზეზების გარკვევას, თუმცა, სხვადასხვა თეორიული მიდგომის ფარგლებში.

[დაბრუნება ტექსტის I გვერდზე](#)

[დაბრუნება ტექსტის II გვერდზე](#)

27. ქვემოთ მოცემულ თითოეულ პასუხში წარმოდგენილია თანატოლებისგან აგრესიული ქცევით გამორჩეული ბავშვების ორი მახასიათებელი. რომელ პასუხში არ არის მოცემული მახასიათებლებს შორის მიზეზშედეგობრივი მიმართება (I. მიზეზი, II. შედეგი)?

(ა) I. აღენიშნებათ სოციალური ინფორმაციის გადამუშავების სირთულეები; II. გარშემო მყოფების სოციალურ მინიშნებებს არასწორად აფასებენ.

(ბ) I. გარიყულნი არიან თანატოლთა წრიდან; II. არ აქვთ ახალი, სოციალურად მისაღები ქცევის ფორმების ათვისების შესაძლებლობა.

(გ) I. გარემო მათდამი მტრულად განწყობილი ჰგონიათ; II. აქვთ აგრესიული ქცევით სასურველის მიღწევის გამოცდილება.

(დ) I. ნაკლებად აქვთ განვითარებული ურთიერთობის არააგრესიული გზით მოგვარების ჩვევები; II. უძნელდებათ თანატოლებთან ურთიერთობა.

[დაბრუნება ტექსტის I გვერდზე](#)

[დაბრუნება ტექსტის II გვერდზე](#)

28. ტექსტის ბოლო წინადადების საფუძველზე უნდა დავასკვნათ:

- (ა) თუ ჩვენი მიზანია, შევამციროთ ბავშვის აგრესია, არ უნდა მივცეთ მას ქცევის ამ ფორმის მეშვეობით სასურველი შედეგის მიღწევის საშუალება.
- (ბ) რაც უფრო ხშირად აღწევს ბავშვი აგრესიული ქცევით სასურველ მიზანს, მით უფრო მეტადაა დარწმუნებული საკუთარი გადაწყვეტილების სისწორეში.
- (გ) რაც უფრო ხშირად მიმართავს ბავშვი აგრესიულ ქცევას, მით უფრო ხშირად აღწევს სასურველ მიზანს.
- (დ) თუ ჩვენი მიზანია, შევამციროთ ბავშვის აგრესია, გარშემო მყოფებმა მეტი კეთილგანწყობა უნდა გამოავლინონ მის მიმართ.

[დაბრუნება ტექსტის I გვერდზე](#)
[დაბრუნება ტექსტის II გვერდზე](#)

29. ანალიტიკური წერა

1978 წელს ასტრიდ ლინდგრენს „მშვიდობის პრემია“ გადასცეს. მწერალმა წარმოთქვა სიტყვა. გთავაზობთ ასტრიდ ლინდგრენის სიტყვიდან რამდენიმე ამონარიდს:

„კაცობრიობა თავისი არსებობის დღიდან იბრძვის და ომობს. იქნებ ვკითხოთ საკუთარ თავს, თავად ხომ არ ვაკეთებთ ყოველდღე ისეთ რამეს, რასაც მუდმივი კონფლიქტებისკენ მივყავართ?

...ერთხელ ერთი პასტორის მეუღლემ მითხრა, შვილი რომ შემეძინა, ცემის სიკეთისა არ მჯეროდა, მიუხედავად იმისა, რომ იმ დროს დასჯის მიზნით ბავშვების „გაროზგვა“ გავრცელებული მეთოდი იყო. მაგრამ მერე, როცა ბავშვი 4 თუ 5 წლის გამხდარა, რაღაც ისეთი ჩაუდენია, რომ პასტორის ცოლს შვილის „გაროზგვა“ გადაუწყვეტია. ბავშვი თავად გაუშვია ეზოში წკეპლის მოსატანად. დაგვიანებით დაბრუნებულ აცრემლებულ ბიჭს დედისთვის ქვა მიუწოდებია და უთქვამს: „წკეპლა ვერ ვიპოვე და შეგიძლია, ეს ქვა მესროლოო“. დედას ბიჭის მოტანილი ქვა სამზარეულოს თაროზე შემოუდია, როგორც მუდმივი შეხსენება იმისა, რომ ძალადობა გამოსავალი არ არის.

... თუკი ბავშვების დასჯას შევწყვეტთ, მოვეფერებით და გულში ჩავიკრავთ, ყველა ერთბაშად გაკეთილშობილდება? ყველა ომი შეწყდება? რა თქმა უნდა, არა. ამგვარი უტოპიისა მხოლოდ საბავშვო მწერლებს შეიძლება სჯეროდეთ.

... არც ერთ ჩვენგანს არ აწყენდა ქვა სამზარეულოს თაროზე!“

იმსჯელეთ:

- როგორ რეაგირებს საზოგადოება (ოჯახი, სკოლა, თემი...) ბავშვის მიერ გამოვლენილ არასასურველ ქცევაზე; რა შედეგები მოჰყვება რეაგირების ამა თუ იმ ფორმას;
- როგორი უნდა იყოს საზოგადოების რეაქცია ბავშვის არასასურველ ქცევაზე.

მსჯელობის გასამყარებლად მოიყვანეთ არგუმენტები და მაგალითები. თქვენ მიერ დაწერილი თხზულება უნდა შეიცავდეს, სულ მცირე, 100 სიტყვას.

(მაქსიმალური ქულა – 11)